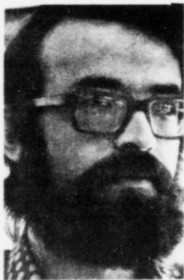

Er grundarlag fyri einum bókaforlag í Føroyum?

Lars Jespersen, Bókasøluumaður: — Grundarlagið er avgjørt til staðar fyri slíkum forlag, men bert skal tað vera soleiðis, at fólk umframt hetta forlag eisini kunnu taka seg saman um slíkt fyrirkæmi, um t.d. tey hava serlig sjónarmið, sum ávíst forlag ikki vil góttaka.

Tað sum serliga væntar í føroyskum bókaútgávu er, at reklamera fyri bókum, sum vera givnar út. Vit eru ikki greið yvir, hvussu stóran týdning tað hevur, at fólk vera gjørd varug við tær bókur, sum eru á føroyska marknaðinum.

Bergljót D. Hentze, Bókavörður: — Bert fyri árið 1981 vóru heili 90 forløg og bókaútgævarar í Føroyum, so her er avgjørt grundarlag fyri einum bókaforlag.

Jens Pauli Heinesen, ritihøvundur: — Sum yngri vóru vit fleiri, sum arbeiddu fyri at fáa sett eitt landsforlag á stovn, men hetta fekk onga undirtøku.

Tað er óført at hav egið forlag, men nogv fólk seta seg ikki færan fyri at geva bókur út. Her kundi eitt landsforlag tikið sær av handritum og bókaútgávu.

Av tí at bókaútgáva er eitt slag av idnað, so kundi Menningargrunnurin, Idnaðargrunnurin og vinnulívið saman við tí almenna stuðla slíkum forlag, so sum teir gera í øðrum londum.

Hetta gevur eisini arbeiði til prentsmiðjur, bókbíndaravirki, bóka-handlar o.o.

Tosið um óskerda fría kapping hoyrir ikki heima í nútíðar-samfelagnum men á einum forngripasavni

sjónarmið

Í dag:

Axel Skoubo, skúlastjóri

Í tíð og úrtíð verður havt á munni, hvussu heppin kapping er millum fyrirkætur og vóru, ið verða sendar á marknaðin. Um ongin kapping hevði verið, vildu vórunnar ikki verið so dygdargóðar, og tænaustigið vildi lækka, og fólk vildu ikki fingið nóg góða tænaust í handlinum sum nú.

Hetta er í veruleikanum ein dýpur menniskjafatan: um ein ikki verður trýstur fram í kapping við onnur, so vil úrslitið verða í. leti, minni arbeiðshugur og kanska eisini ódæmligari framferð. Óivað er tað eisini nakað eyðkent fyri ta hugsan, ið liggur aftanfyrir, at hon er dýpur í sini mannafatan.

Sjálvt hugskotið um ta friu kappingina er sprottið úr tí politisku filosofí, ið nevnd verður liberalisma. Hetta hugtak verður framvegis

brúkt um tey frisinnaðu og fram-burðshugaðu í t.d. USA «tey liberalu». Men upprunaliga var liberalisman knýtt at kapitalismuni, ta hon festi røtur í fyrri öld. Trúgvinn var sterk uppá tær friu marknaðarkreftirnar og tær óskerdu ókonomisku kreftirnar. Tær veiku fyrirkæturnar máttu falla, meðan tær meira livsterku yvirlivdu. Tær sterku høvdu ikki bert «rættin» til at yvirleva, men tað var so at siga ein natúrlóg.

Fyri at prógva hugsan sína brúktu/brúka fyrirspráknir hjá liberalismuni m.a. gamla Darwin, ið bleiv viðgittin beryktaður fyri teori sína um, at menniskjans uppruni er frá apunum. Í sær sjálvum er tað onki prógv, ei heldur sera skilaligt at brúka djóraheimin sum fyrmynd, ta tú skalt kunna teg um mannaheimin.

Enn eru ongi djór funnin, ið hava meðvit og minnst, hvat er hent, og duga at imynda sær, hvat eigur at henda. Menniskjan hevur tað framum djórini, at hon hevur meðvit og fatan av síni egnu søgu.

Um tær friu óskerdu marknaðarkreftirnar og liberalismuna sa eg einaferð í fjarsýninum eitt gott dømi. Eitt glas varð fyllt við vatni og smáum og stórum djórum. Úrslitið var, at ta ein tíð var umliðin, vóru bert tey størstu og sterkastu dýrin eftir, hini vóru øll etin ella deyð. Hetta var ein mynd av liberalismuni og teimum óskerdu marknaðarkreftunum. Munurin á dýrum og menniskjum er, at dýrin ikki kunnu verja seg imóti hesi lóg, men menniskjan kann um hon vil við sinum meðviti og sinum imyndingarevnum umskapa sitt umhvørvi.

A okkara leiðum hava vit heitar talsmenn fyri hesum djórapolitikki, ið nevnist liberalisma, og í orð og tal leggja teir eina heilt einastandandi arbeiðsmegi í at fortelja okkum um, hvussu stórt vælsignisli henda ótalmaða kapping er fyri okkum øll. Men tað lagna við hesum er, at ta somu heitu liberalistisku, viðhvørt nevndir borgarligr, talsmenn í verki skulu fremja sína liberalismu, geva teir sjálvum frammaná, og sannkenni, at tos teirra um óskerda kapping ikki hoyrir heima í einum nútíðar-samfelag, men heldur á einum forngripasavni. Men hvi tvihalda teir so alikavæl í orð og tal um hesa for-olddað samfelagshugsan bert at hav nakrar ómetliga dýrar leivdir eftir handandi uppi í sær. Eg hugsi ikki spurningurin verður svaraður uttan so, at vit taka nøkur dømi frá dagsins samfelag.

Er tað kanska fyri at beta um livikorni hjá folkinum í Føroyum, ta Dagblaðið í meira enn eitt ár hevur græðið um bilsolurnar í Føroyum og roynt at leggja tryst á landstýrið um at gera eina serliga tollgöng fyri bilhandlar.

Er tað fyri at beta um livikorni hjá føroyingum, ta man burtur av ger seg til talsmann fyri ein innflutnings-politikk, ið ofta er um at taka grundarlagið undan einum spirandi føroyskum idnaði.

Er tað fyri at menna føroyska samfelagið, at man slitr eina landsstýrissamgongu, staðgar okkara egnu úttanlandasigling og bjóðar útlendingum hana.

Er ongin skilabetri máti at taka imóti sparipeningi og umsita lánini hjá 1700 folkum enn at byggja 10 bankar og sparikassur.

Er ongin skilabetri máti at fremja stovnsrøkt av fiskastovnunum og fremja bygdamenning enn at lata try stor flakavirkir uppkøpa allan trolarflotan, meðan virkir í útjádaranum verða køvd í byrjan av tørvandi politiskari fatan og gravkendi liberalismu.

Hesir spurningar og dømi skuldu verið nóg mikli til at vist á tí, sum liggur aftanfyrir allan henda «liberalistiska» ágangin, vit dag og dagliga uppliva. Er ikki ynski og viljin til at tæna og menna øllum tí føroyska samfelagnum og tess ibúgvum, men heldur viljin til at tæna og ganga orinði fyri avisar bólkar av føroyska folkinum. Hesir bólkar eru ikki lommottakarar, fiskimenn og verkafolk. Hesir bólkar eru tey, ið standa hinumegin, har tilverugrundarlagið er lónin hjá øllum teimum hvørs tilvera er sála av egnari arbeiðsmegi.

a. s.

Nýggju lógaruppskotini spara ov lítið:

Borgarlíga stjórnn vil fremja sparingar á sosiala økinum

Tá Anker Jørgensen, 10. september, legði frá sær sum forsætisráðharri, var hetta av tí, at minniluta-stjórn hansara onga undirtøku fekk fyri tí umfangandi inntøku- og sparingaruppskoti og uppleggi, sum stjórnn hevði lagt fram.

Hetta var sparipolitikkin, sum javnaðarstjórnin vildi fremja, men fekk sum sagt ikki undirtøku fyri frá hinum flokkunum.

Sparast skuldi eftir hesum uppleggi 10 mia. kr. á statsútreiðslunum, samstundis sum samráðingar skuldu takast upp við fakfelagsrørsluna við tí endamáli at fremja ein lónarpolitikk, sum skuldi fremja kappingarførið, og samstundis skuldi lónar-

politisk viðmerk-ing

lagið verða lagað hareftir.

Hetta uppskot varð lagað soleiðis, at ikki tey veikaru í samfelagnum mest skuldu rakast, tey arbeiðsleysu, tey sjúku og eftirlónarfólk.

Men undirtøka fekk ikki — tí fingur vit aðra borgarlíga stjórnn. Leygardagin stóð nýggja stjórnnin styrkisroynd sína.

Sum í sær bar, at annar av stuðulsflokkunum hjá stjórnni varð sprongdur. Munurin á borgarlígu stjórnni og fráfaru javn-

aðarstjórnini ER IKKI TANN, at henda stjórnn vil spara, og at javnaðarstjórnin ikki vildi spara.

Tað er tvørturimóti. Fráfarni forsætisráðharin, Anker Jørgensen, sigur tað soleiðis sunnudagin í Aktuelt:

«Jeg er sikker på at den danske befolkning udmærket kan vurdere den alvorlige økonomiske situation. Folk ved godt — i hvert fald de fleste — at der ikke er lette løsninger, men ved også, at der ikke er eller andet sted findes nye og ukendte metoder, der i en handevending specielt kan klare Danmarks vanskeligheder. Vi kan jo blot se på verden omkring os. Alle steder slås man med krisen.

I vestens demokratiske verden er der dårlige eksempler på, at man søger at løse krisen med super-konservative metoder. Det skaber forarmelse og øger modsætningerne. Det er det, som Poul Schlüter og Henning Christoffersens regering har kopieret for meget. Det duer ikke.

I østens kommunistiske lande har man ligeså store problemer, men fordi man ikke har åbne samfund med en fri presse — kommer vanskelighederne og modsætningerne ikke frem til overfladen. Og hvis de gør, er det, som vi oplever det i Polen. Det duer heller ikke.

Danmark skal se krisen lige i øjnene og gøre det nødvendige. Men det skal ske i samarbejde og fordragelighed — og med klar social holdning.

DET SOM VI KALDER DEN SKANDINAVISKE MODEL? MÅ OGSÅ NU STÅ SIN PRØVE. DET KAN VÆRE SVÆRT I PRAKSIS. MEN DET ER DET DER ER OPGAVEN, DER HELE TIDEN HAR VÆRET LEDETRÅD FOR DET DANSKE SOSIALDEMOKRATI.

Firkloverregeringen trækker klart den forkerte vej.

Farna vika var í nógvar mátar strævin í Fólkatínginum. Uppskotini hjá stjórnni vóru fleiri ferðir broytt og «samlaða» sparingin, sum skuldi telja 20 mia. kr. eftir upprunauppskotinum, endaði við 15 mia. kr. eftir tí figgjarmálaráðharrin Henning Christoffersen segði, tað orðaskiftið var endað og uppskotini samtykt broytt.

— Restina, segði hann, skulu vit nú finna fram til, at spara eftir øðrum vegi.

Framhald á síðu 8